

Udviklingsplan for bo- og aktivitetstilbud- det Landsbyen Sølund 2025 - 2026



Oktober 2024
Sag: 27.03.40-P27-1-24



Skanderborg
Kommune

Indhold

1.	Landsbyen Sølunds målgruppe	3
2.	Kapacitet og efterspørgsel på pladser	4
3.	Fokusområder og udviklingsmål for 2025 – 2026	5
3.1	Nyt perspektiv på det specialiserede voksenområde	5
3.2	Udvikling af de fysiske rammer i bo- og aktivitetstilbuddet Landsbyen Sølund	6
3.2.1	Situationsbillede – efterspørgslen, målgruppen og de fysiske rammer	6
3.2.2	Omdannelse af boliger til personalefaciliteter	6
3.2.3	Ny boenhed 20	7
3.2.4	Analyse af tilpasninger af bo- og aktivitetssenheder	7
3.3	Fastholdelse af bo- og aktivitetstilbuddet Landsbyen Sølund som et højt specialiseret tilbud	7
3.3.1	Situationsbillede – rekruttering, kompetenceudvikling og sygefravær	7
3.3.2	Tiltrækning og tilknytning af kompetente medarbejdere og ledere	8
3.3.3	Kompetenceudvikling og faglig understøttelse	8
3.3.4	Reducering af sygefravær	8
4.	Økonomi	9

1. Landsbyen Sølunds målgruppe

Landsbyen Sølund er Danmarks største botilbud for voksne borgere med vidtgående varige fysiske og psykiske funktionsevnedssættelser. Målgruppen er karakteriseret ved at have multiple diagnoser, komplicerede problemstillinger og/eller reaktioner i form af selvskadende eller udadreagerende adfærd.

Alle beboere har et markant støttebehov. Den typiske udviklingsalder varierer fra seks måneder til fire år. For nogle borgere kan udviklingsalderen dog være lavere eller højere.

Målgruppen udvikler sig fortsat hen imod en beboergruppe med en væsentlig højere levealder (og dermed udvikling i de fysiske og mentale komplikationer) og en beboergruppe med et svært eller fuldstændigt nedsat funktionsevneniveau.

Den faglige og organisatoriske imødekommelse af denne udvikling kræver løbende justering og individualisering af indsatserne. Således medfører ændringen i beboersammensætningen væsentlige udviklingsbehov i Landsbyen Sølund både som tilbud og i en arbejdsmiljøsammenhæng. Dette afspejles i Landsbyen Sølunds udviklingsplan.

2. Kapacitet og efterspørgsel på pladser

Efter botilbuddet Bavnebjerg er overgået til et andet kontraktområde i Skanderborg Kommune har Landsbyen Sølund nu en samlet kapacitet på 211 døgnpladser og 176 dagpladser – herunder et varierende antal STU-forløb.

Døgnpladserne er fordelt på følgende pladstyper:

- 38 pladser efter Servicelovens § 108
- 173 pladser efter almenboliglovens § 105, hvor der leveres ydelser efter Servicelovens §§ 83 og 85.

I visitationen til døgnpladserne er der et fokus på at visitere borgeren til en boenhed med en beboersammensætning og faglighed, der matcher den enkelte borgers behov og primære udfordringer – eksempelvis demens, multihandicap, psykiatri, autismspektrumforstyrrelse mv. I tildelingen af pladser ser Landsbyen Sølund ikke på, om den enkelte plads har Serviceloven eller Almenboligloven som lovgrundlag. Eneste undtagelse fra dette er ved borgere, der modtager en foranstaltningsdom.

Landsbyen Sølund optager fortsat på egen dynamisk emneliste. Den aktuelle liste er pr. august 2024:

- 23 borgere til døgntilbud samt dagtilbud. De 23 borgere kommer fra 11 forskellige kommuner
- 1 borger STU.

Emnelisten tydeliggør den længerevarende udvikling, hvor Landsbyen Sølund i stigende grad efterspørges til en målgruppe med komplicerede problemstillinger og stort behov for pleje og/eller skærmning (typisk yngre borgere med betydelige kognitive funktionsnedsættelser kombineret med svære autismspektrumforstyrrelser, psykiatriske lidelser og/eller multihandicaps). Der ses således en betydelig ændring i støttebehov og målgruppesammensætning i alle Landsbyen Sølunds boenheder.

Der har i 2023 været 8 udskrivninger, hvoraf alle skyldes dødsfald.

3. Fokusområder og udviklingsmål for 2025 – 2026

3.1 Nyt perspektiv på det specialiserede voksenområde

Skanderborg Kommune har fra august 2023 til juni 2024 arbejdet med en plan for udvikling af det specialiserede voksenområde i et 10-års perspektiv. Arbejdet har centreret sig omkring udviklingen af tilbudsviften med fokus på målgrupper, kapacitet og fremtidigt behov, herunder tiltag og standarder for forebyggende indsatser og midlertidige tilbud. Baggrunden for arbejdet er særligt det store udgifts-pres på det specialiserede område, og der har i arbejdet dels været fokus på tiltag, der kan bremse udgiftsstigningen og dels tiltag, der kan forbedre kvaliteten af kommunens tilbudsvifte.

På baggrund af det gennemførte arbejde og under overskriften Nyt perspektiv på det specialiserede voksenområde har Skanderborg Kommunes byråd med Budgetaftalen for 2025 – 2028 igangsat en modernisering og en nytænkning af området – både hvad angår forebyggende tilbud og opdatering af de fysiske rammer. Der er enighed om at opstarte en 10 års plan, således at kommunen på sigt har de bedst egnede og tidssvarende tilbud.

I Nyt perspektiv på det specialiserede voksenområde har udviklingen af bo- og aktivitetstilbud i Landsbyen Sølund et særskilt udviklingsspor. Udviklingen af Landsbyen Sølund indeholder en række scenarier på både kort og lang sigt, der baserer sig på følgende præmisser:

- At vi har pladser nok til at fastholde og udvikle viden og metoder på det specialiserede socialområde
- At vi har det tilstrækkelige antal fagligt kompetente medarbejdere, gerne rekrutteret fra lokalområdet
- At vi kan sikre tidssvarende rammer, der efterlever krav fra tilsynsmyndighederne
- At vi sikrer sammenhængen til de øvrige kapacitetstilpasninger på handicapområdet i Skanderborg Kommune
- At vi løbende tilpasser ud fra borgernes behov (de borgere, der bor i boenhederne)
- At vi sikrer sammenhængen mellem udviklingen af botilbuddene og udviklingen af rammerne for aktivitetstilbuddene
- At vi lever op til forsyningsforpligtelsen i rammeaftalen
- At vi følger den nationale specialeplanlægning og tilpasser Landsbyen Sølunds tilbud herefter
- At vi opnår støtte fra den nationale lånepulje til opdatering af de fysiske rammer for botilbuddet og afsøger muligheder for, gennem Landsbygefonden, at få opdateret boliger bygget efter Almenboligloven.

Der er tale om en flerårig udviklingshorisont, som kan medføre øget finansieringsbehov gennem taksterne.

3.2 Udvikling af de fysiske rammer i bo- og aktivitetstilbuddet Landsbyen Sølund

3.2.1 Situationsbillede – efterspørgslen, målgruppen og de fysiske rammer

Efterspørgslen efter pladser i Landsbyen Sølund omfatter udelukkende borgere med store vanskeligheder/multiple diagnoser, der kræver en specialiseret pædagogisk indsats og en massiv tværfaglig støtte. Landets kommuner efterspørger dermed alene pladser til borgere, der ikke kan indgå i normale botilbud i kommunerne.

De fysiske rammer i Landsbyen Sølund matcher imidlertid ikke i alle sammenhænge beboernes meget individuelle behov. Dette knytter sig i særlig grad til beboere, der har behov for reduceret stimuli, herunder også i kontakten med øvrige beboere. Situationen udgør en udfordring i kvaliteten af tilbuddet samt arbejdsmiljøet. En tilpasning af de fysiske rammer er endvidere en væsentlig forudsætning for at efterleve krav fra såvel socialtilsynet og arbejdstilsynet. Samtidig medfører de fysiske rammer væsentligt udfordrende vilkår for løsningen af den pædagogiske opgave. Når de fysiske rammer ikke matcher beboernes behov, bliver det blandt andet nødvendigt med særlige tilpasninger, hvilket medfører stigende driftsudgifter og dermed også stigende takster.

Med afsæt i ovenstående problemstillinger og Nyt perspektiv på det specialiserede voksenområde fra Budgetaftale 2025 – 2028 vil der være nedenstående tiltag, der kan ses som de første trin i udviklingen af de fysiske rammer.

Overordnet skal det bemærkes, at Skanderborg Kommune forventer en nedgang i antal pladser i Landsbyen Sølund hen over de kommende 10 år (ud over de syv nedenfor nævnte boliger). Dette særligt fordi specialiseringsgraden ved udskiftninger i beboere er stor og det ses ikke som realistisk, at der på sigt kan skaffes personale til så mange højt specialiserede pladser.

3.2.2 Omdannelse af boliger til personalefaciliteter

Personalefaciliteterne i Landsbyen Sølunds boenheder lever for nuværende ikke op til tilsynskravene. Der er ikke afskærmede lokaler til medicindosering, dokumentation, møder og pauser for personalet.

For at imødekomme kravene fra tilsynet vil Skanderborg Kommune tilpasse de fysiske rammer. De nuværende boenheder i Landsbyen Sølund består af to huse med hver otte boliger. For at opfylde krav fra tilsynet kræver det en tilpasning af personalefaciliteter i syv boenheder (de såkaldte atriumhuse). Dette indebærer, at én bolig i hver af de syv boenheder midlertidig nedlægges som boliger og i stedet omdannes til personalefaciliteter. De syv lejligheder består af et værelse og et handicaptoilet. Handicaptoiletet ombygges efter gældende regler til medicinrum. Lejlighedens øvrige areal benyttes til mødelokale, dokumentationsrum og pausefaciliteter.

Som en del af den midlertidige løsning har Skanderborg Kommunes byråd truffet beslutning om leje af de syv boliger i en periode på 3-4 år. Der vil desuden blive lagt plan for en permanent etablering af tidssvarende personalefaciliteter, der kan godkendes af tilsynet.

3.2.3 Ny boenhed 20

Skanderborg Kommune har søgt og fået tilsagn fra den statslige pulje til udvidelse af den kommunale botilbudskapacitet på socialområdet for at realisere projekt om en ny boenhed 20, der retter sig mod borgere med behov for reduceret stimuli og et særligt stort skærmningsbehov. Udvidelsen er nødvendig for at rumme målgruppen, der ellers ikke vil kunne tilbydes en bolig i botilbuddet.

Projektet består af ni boliger bygget i én fase, da det er mere realiserbart inden for den krævede projektperiode. Udvidelsen med ni boliger til målgruppen forventes at medføre lavere takster for pladser til borgere med et særligt stort skærmningsbehov. Desuden giver udvidelsen mulighed for at tilbyde flere borgere i målgruppen et tilbud, der lever op til kravene fra tilsynsmyndigheder – og i sidste ende et botilbud, der ikke øger udgiftspresset.

Boligerne stilles til rådighed for alle landets kommuner.

3.2.4 Analyse af tilpasninger af bo- og aktivitetsenheder

Der er behov for at styrke det pædagogiske grundlag igennem de fysiske rammers design og indretning. Hertil kommer, at bo- og aktivitetstilbuddets fysiske rammer og indretning skal optimere driftsudgifterne og samtidig skabe gode rammer for personalet.

Skanderborg Kommune vil gennemføre en analyse af mulighederne for renovering og modernisering af både botilbud (borgernes boliger) og aktivitetstilbud (borgernes dagtilbud).

Analysen skal se på mulighederne for tilpasninger af den nuværende bygningsmasse, så den understøtter borgernes behov og den faglige indsats, en effektiv drift og gode arbejdsforhold for medarbejderne. Analysen skal desuden tage hensyn til den nuværende finansiering af de fysiske rammer. Analysen skal indeholde principper og skitser for de kommende fysiske rammer for både bo- og aktivitetstilbud, samt et skøn over den tilhørende økonomi (anlæg og drift). Analysen skal forholde sig til en fleksibilitet i de fysiske rammer, så de over tid kan tilpasses til beboerne uden større indgreb.

3.3 Fastholdelse af bo- og aktivitetstilbuddet Landsbyen Sølund som et højt specialiseret tilbud

3.3.1 Situationsbillede – rekruttering, kompetenceudvikling og sygefravær

Skanderborg Kommunes specialiserede voksenområde står (i lighed med landets øvrige kommuner) over for massive udfordringer med tiltrækning af kvalificeret personale. Dette gælder særligt Landsbyen Sølund og relaterer sig i høj grad til skiftende arbejdstider og opgavens psykiske og fysiske arbejdsbelastninger. Det er en forudsætning for en god og effektiv opgaveløsning og et bæredygtigt arbejdsmiljø, at Skanderborg Kommune formår at tiltrække, tilknytte og kompetenceudvikle dygtige medarbejdere.

3.3.2 Tiltrækning og tilknytning af kompetente medarbejdere og ledere

Landsbyen Sølund har igangsat flere initiativer rettet mod denne anbefaling. Her kan nævnes:

- Oprettelse af 20 introduktionsstillinger årligt med henblik på bedre modtagelse og introduktion af nye faguddannede medarbejdere
- Ændret tilgang til kompetenceudvikling og efteruddannelses herunder også formel efteruddannelse eksempelvis merit og "sporskifte" pædagog
- Ændret tilgang til planlægning af arbejdstid med henblik på at øge timetallet for de medarbejdere, der er ansat på nedsat tid
- Initiativer der kan gøre det attraktivt for seniorer at fastholde tilknytning til Landsbyen Sølund
- Højnelse af kvaliteten i rekrutteringsprocesser samt "branding" af Landsbyen Sølund som arbejdsplads
- Systematiske udviklingstiltag omkring styrkelse af det lokale arbejdsmiljø i boenhederne, der skal medvirke til et mere bæredygtigt arbejdsmiljø.

3.3.3 Kompetenceudvikling og faglig understøttelse

Landsbyen Sølund har over de sidste fire år arbejdet med en organisering, som har en tydelig kobling til formålet: beboernes gode og betydningsfulde liv. Her er viden og specialisering en central komponent.

Samtidig vil fremtidige nyansatte medarbejdere i stigende grad mangle kendskab og erfaring med målgruppen, og Landsbyen Sølund har som botilbud en væsentlig opgave i at sikre kompetenceudvikling tæt på praksis for at sikre tilstrækkelig specialiseret indsats til beboerne. Derfor er alle understøttende funktioner i Landsbyen Sølunds Lærings- og Videnscenter omlagt med henblik på en mere helhedsorienteret understøttelse af fagligheden tæt på praksis samt fremtidssikring af specialiseret viden gennem nye læringstilgange i praksis.

3.3.4 Reducering af sygefravær

Reducering af sygefravær er et centralt strategisk udviklingsmål i Landsbyen Sølund, da et betydeligt fravær kan udgøre en udfordring i forhold til opgaveløsning og økonomisk stabilitet. Landsbyen Sølund har de sidste år arbejdet fokuseret med forebyggelse og reducere af sygefravær. En øget systematik i opfølgningen og bedre kvalitet i forebyggelsen har haft positiv effekt. Aktuelt er sygefraværet reduceret med næsten 1 %.

Omfanget af sygefravær er meget forskelligt på tværs af enheder. Derfor arbejdes der meget differentieret med håndtering og forebyggelse af fravær. Det ses, at målgruppesammensætning, fysiske rammer, faglighed og planlægning er væsentlige komponenter med betydning for mængden af fravær. Udfordringen og arbejdet med denne skal således ses i sammenhæng med alle de ovennævnte udviklingstiltag.

4. Økonomi

I de forudgående afsnit er beskrevet den løbende udvikling i målgrupper og krav til specialiseret faglighed samt krav til bedre tilpassede og fleksible fysiske rammer. Hertil kommer mere akut påpegede mangler fra diverse tilsyn, som også er beskrevet ovenfor.

Umiddelbart vil det føre til øgede omkostninger og stigende takster, hvis ikke de mangeartede indsatser samtænkes klogt og målrettet i forhold til at møde beboernes mangeartede udfordringer. Derfor skal der findes løsninger med hensigtsmæssige og fleksible fysiske rammer til at udfolde specialiseret faglighed og give daglig tryghed og trivsel for beboere og medarbejdere.

Samlet set er der udfordringer med samtænkning af anlæg og efterfølgende drift, så opgaverne løses effektivt og uden opdrift i de samlede takster. Den nye boenhed 20 er et vigtigt skridt og et eksempel på at leve op til disse mål for både beboere, medarbejdere og en samlet økonomi. Skanderborg kommune vil også i den kommende periode gøre, hvad der er muligt for at sikre så stor gennemsigtighed og optimering af driftsøkonomien for køberkommunerne.